

กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงิน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก

(The Development Process of Financial and Accounting
Information Systems for the Small Basic Education Schools)

จันทร์ประไพ ชัยสูงเนิน¹

ประเสริฐ ภูเงิน²

สุนันทา วีรกุลเทวัญ³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) กำหนดกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศ งานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก 2) ศึกษาประสิทธิภาพของกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก และ 3) ศึกษาเจตคติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูการเงินที่มีต่อกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก กลุ่มเป้าหมายได้มาโดยเลือกแบบเจาะจงเป็นผู้บริหารและครูการเงินรวม 56 คนจาก 23 โรงเรียนในจังหวัดชัยภูมิ การวิจัยมี 3 ระยะคือ ระยะที่ 1 เป็นการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านการเงินและบัญชีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กในจังหวัดชัยภูมิ ทั้ง 3 เขต จำนวน 248 แห่ง แล้วนำมากำหนดเป็นกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี และประเมินคุณภาพของกระบวนการโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 18 ท่าน การวิจัยระยะที่ 2 เป็นการนำกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีไปทดลองใช้กับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก จำนวน 13 แห่ง วิเคราะห์หาประสิทธิภาพและปรับปรุงกระบวนการ แล้วนำไปทดลองใช้กับสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก จำนวน 15 แห่ง จากนั้นวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของกระบวนการพัฒนาสารสนเทศทางการเงินและบัญชี ระยะที่ 3 ศึกษาเจตคติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูการเงินที่มีต่อกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง การสังเกตการปฏิบัติงาน การประเมินประสิทธิภาพผลงาน การประเมินผลการเรียนรู้ของครูการเงิน การสะท้อนผลการปฏิบัติ และการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับเจตคติ

ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก มี 6 ขั้นตอน 18 องค์ประกอบ ได้แก่ ขั้นที่ 1 กำหนดนโยบายและผู้รับผิดชอบ มี 2 องค์ประกอบ ขั้นที่ 2 จัดเตรียมความพร้อมครูการเงิน มี 3 องค์ประกอบ ขั้นที่ 3 กำหนดแนวทางพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี มี 5 องค์ประกอบ ขั้นที่ 4 ออกแบบโปรแกรมระบบบัญชี มี 4 องค์ประกอบ ขั้นที่ 5 นำโปรแกรมระบบบัญชีไปใช้ มี 3 องค์ประกอบ และ ขั้นที่ 6 สะท้อนผลการปฏิบัติ มี 1 องค์ประกอบ 2) ผลการศึกษาประสิทธิภาพของกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี

¹ นักศึกษา หลักสูตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก พบว่า กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและ บัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก มีประสิทธิภาพผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ครูการเงินมีผลการเรียนรู้ผ่านเกณฑ์การประเมิน และ3) ผลการศึกษาเจตคติของ

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูการเงิน พบว่า ผู้บริหารสถาน ศึกษาและครูการเงินมีเจตคติต่อการพัฒนาระบบ สารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานขนาดเล็กอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : ระบบสารสนเทศ, งานการเงินและบัญชี, สถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก, ระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี

ABSTRACT

The purposes of this research were to: 1) determine the development process of financial and accounting information systems in the small basic education schools, 2) study the efficiency of the development process of financial and accounting information systems in the small basic education schools, and 3) study the attitudes of school administrators and financial teachers toward the development process of financial and accounting information systems in the small basic education schools. The samples of this study were 56 school administrators and financial teachers from 23 schools in Chaiyaphum province, selected by purposive sampling. The methodology of the research consisted of 3 phases: Phase 1- the synthesis of the documents and related literatures and the conditions of financial and accounting administration in 248 small basic education schools in all 3 educational areas in Chaiyaphum province. The synthesized data were taken to determine the development process of financial and accounting information systems. The efficiency of the development process was assessed by 18 experts; Phase 2- the development process of financial and accounting information systems was tried out with 13 small basic education schools and analyzed to find out the efficiency and improved the process,

and; Phase 3- the development process of financial and accounting information systems was tested with 15 small basic education schools. Then the process was analyst to find out the efficiency. The data were collected by using semi-structured interviews, work performance observation, work effectiveness assessment, achievement assessment of financial teachers, working reflection, and satisfaction questionnaire.

The findings could be summarized as follows:

1. The development process of financial and accounting information systems for small basic education schools consisted of 6 steps and 18 components, including step 1 - making policy and responsible people with 2 components, step 2 - providing financial teacher's readiness with 3 components, step 3 - setting the development process of financial and accounting information systems with 5 components, step 4 - designing financial system program with 4 components, step 5 - taking the financial system program to use with 3 components, and step 6 - reflecting the results with 1 component. 2. The results of the study of effectiveness of the development process of financial and accounting information systems for small basic education schools showed that the process was effective and passed the criteria, and

the financial teachers' learning achievement passed the evaluation criteria. 3. The results of the study of the school administrators' and financial teachers' attitudes showed that they had good attitudes

toward the development process of financial and accounting information systems for small basic education schools.

Keywords : information systems, financial and accounting, basic education schools, financial and accounting information systems

บทนำ

พระราชบัญญัติการบริหารงบประมาณ พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้กระทรวงการคลัง กำหนดระบบบัญชีหน่วยงานย่อยให้กับส่วนราชการที่มีได้เป็นส่วนราชการผู้เบิกตามระเบียบการเบิกจ่าย เงินจากคลัง แต่มีการจัดเก็บและนำส่งเงินรายได้แผ่นดิน และมีการเบิกเงินงบประมาณ และเงินนอกงบประมาณจากส่วนราชการผู้เบิกไปใช้จ่ายโดยมิได้เบิกตรงกับกรมบัญชีกลางหรือสำนักงานคลัง และสั่งการให้ถือปฏิบัติตามระบบบัญชีดังกล่าว ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2544 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ควบคุมเงินสดในความรับผิดชอบรายงานจำนวนประเภทเงินคงเหลือ และรวบรวมใบสำคัญส่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งเป็นผู้เบิก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2549 : คำนำ) ซึ่งบุคลากรด้านการเงินและบัญชีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้องปฏิบัติงานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้แก่ การจัดทาระบบสารสนเทศของสถานศึกษาเพื่อการตรวจสอบและรองรับการประเมินภายในและภายนอก ต้องจัดให้มีมาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ประการ คือ 1) การวางแผนงบประมาณ 2) การคำนวณต้นทุนของกิจกรรม 3) การจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง 4) การบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ 5) การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน 6) การบริหารสินทรัพย์ และ 7) การตรวจสอบภายใน ปัจจุบันรัฐบาลได้กำหนดให้ทุกส่วนราชการจัดทำบัญชีตามเกณฑ์คงค้าง และต้องมีระบบตรวจสอบความโปร่งใส ให้เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรทางการศึกษา ลดค่าใช้จ่ายต่อหน่วยในการดำเนินการ โดยไม่เปลี่ยนรูปแบบขององค์กร ต้องจำกัดและควบคุมค่าใช้จ่ายต่อหน่วยงาน การบริหารสถานศึกษาต้องเน้นประสิทธิภาพมากขึ้นและต้องให้ความมั่นใจว่าทรัพยากรถูกใช้อย่างคุ้มค่า นำเอา

ระบบงบประมาณและวิธีการเงินที่ยืดหยุ่นมาใช้ (สำนักงานงบประมาณ. 2545 : 1-14) ซึ่งระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ (Management Information System : MIS) มีประโยชน์คือ ช่วยตัดสินใจสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรและสถานการณ์ทางทรัพยากร ลดความซ้ำซ้อนของการใช้ทรัพยากร บุคคล และเครื่องมือ การควบคุมการดำเนินงานขององค์กรหรือผู้รับผิดชอบการบริหารทรัพยากร การวางแผนการใช้ทรัพยากรทางการศึกษา และการประเมินผลการดำเนินงาน

สภาพการดำเนินงานด้านการเงินและบัญชีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ส่วนใหญ่ดำเนินการจัดระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีตามระบบการเงินของหน่วยงานย่อย พ.ศ. 2544 โดยมีสถานศึกษาบางแห่งแต่เป็นส่วนใหญ่มีการบันทึกรายการทางบัญชีด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ แต่ยังขาดความต่อเนื่อง และระบบยังไม่สมบูรณ์ และมีสถานศึกษาส่วนใหญ่บันทึกบัญชีด้วยระบบมือ ในลักษณะของแฟ้มเอกสาร แต่เนื่องจากข้อมูลสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของสถานศึกษามีหลายลักษณะ หลายด้าน และบุคลากรผู้รับผิดชอบ ที่เรียกว่าครูการเงิน ทำหน้าที่ในการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศงานการเงินและบัญชีเพียงผู้เดียว ซึ่งบุคลากรเหล่านี้ไม่ได้จบการศึกษาด้านการเงินและบัญชีโดยตรง และมีข้อจำกัดด้านเวลา เนื่องจากมีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก จึงเกิดปัญหา และอุปสรรคทั้งเรื่องการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ และการบริการสารสนเทศงานการเงินและบัญชีหลายประการ เช่น ข้อมูลสารสนเทศไม่เป็นปัจจุบัน การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศไม่เป็นระบบ สืบค้นยาก จำนวนข้อมูลสารสนเทศไม่เพียงพอต่อการใช้งาน ข้อมูลสารสนเทศสูญหายไม่สมบูรณ์ ไม่เป็น

ปัจจุบัน และไม่สนองต่อความต้องการของสถานศึกษาและผู้
ต้องการใช้ข้อมูลสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของสถาน
ศึกษา อันได้แก่ผู้ตรวจสอบภายใน หรือสำนักงานตรวจเงิน
แผ่นดิน เป็นต้น อันเป็นผลมาจากบุคลากรยังขาดความรู้
ความเข้าใจ ในการบริหารจัดการข้อมูลสารสนเทศทางการเงิน
และบัญชีอย่างเป็นระบบ ขาดการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้
ให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศ
ทางการเงินและบัญชีของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ การ
สืบค้นข้อมูลจึงมีความล่าช้าไม่ทันต่อการใช้ในการตัดสินใจ
และการรายงาน การจัดทำข้อมูลสารสนเทศทางการเงินและ
บัญชีของสถานศึกษาปัจจุบัน เป็นเพียงเพื่อการรายงานต่อ
หน่วยงานต้นสังกัด

ยังไม่ได้เป็นการนำข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการตัดสินใจใน
การบริหารจัดการสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายของการ
จัดการศึกษาเท่าที่ควร ปัญหาสำคัญที่สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ขนาดเล็ก ไม่สามารถจัดระบบสารสนเทศทางการเงินและ
บัญชีให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กรมบัญชีกลางกำหนด สาเหตุ
ที่สำคัญเกิดจาก ครูการเงินขาดความรู้ ความเข้าใจ และ

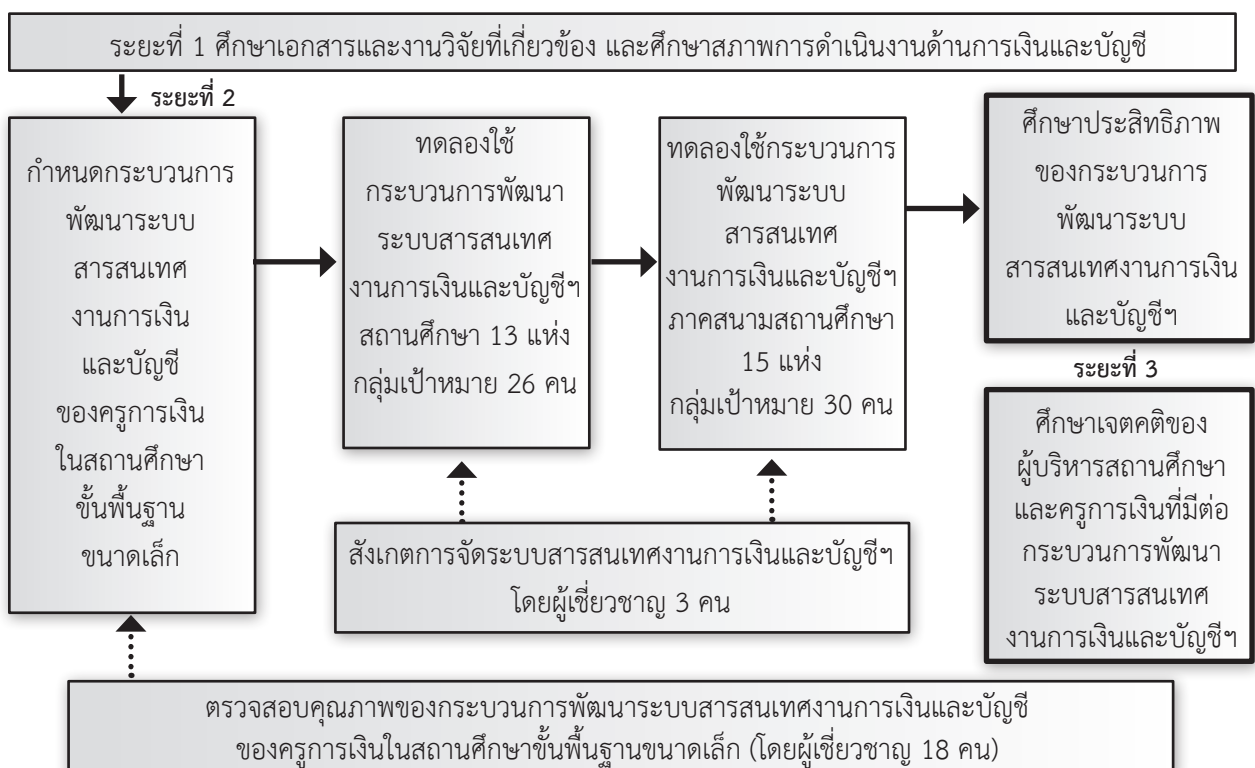
ทักษะในการปฏิบัติงาน (หน่วยตรวจสอบภายใน 2554 :
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร) ซึ่งถ้าหากสถานศึกษาดำเนินการ
จัดให้มีระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีได้ถูกต้องครบ
ถ้วนและเป็นปัจจุบันย่อมไม่มีความเสี่ยงที่จะถูกเรียกเงินคืน
และถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อกำหนดกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศ
ทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้น
ฐานขนาดเล็ก
- 2) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของกระบวนการพัฒนาระบบ
สารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก
- 3) เพื่อศึกษาเจตคติของผู้บริหารสถานศึกษาและ
ครูการเงินที่มีต่อกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศ
ทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ขนาดเล็ก

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 การกำหนดกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก และจัดทำคู่มือประกอบการใช้

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านการเงินและบัญชีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ดังนี้

1) วิธีการศึกษา

ศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสำรวจสภาพการดำเนินงานด้านการเงินและบัญชีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก โดยใช้แบบสำรวจสภาพการดำเนินงานด้านการเงินและบัญชีสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ในจังหวัดชัยภูมิ ในเดือนพฤศจิกายน 2554 ทั้ง 3 เขต รวม 248 แห่ง

2) การวิเคราะห์ข้อมูล

ดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหาของข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสำรวจสภาพการดำเนินงานด้านการเงินและบัญชีของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก โดยการประมวลข้อมูล และจำแนกประเภทข้อมูล (Typology Analysis) จากข้อมูลที่มีความหลากหลาย โดย 1) วิเคราะห์กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีที่ได้จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ 2) วิเคราะห์กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีที่ได้จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านการเงินและบัญชี แล้วกำหนดเป็นกระบวนการ พัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการแสดงความคิดเห็นแบบปลายเปิดจากแบบสำรวจ ดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหาจำแนกประเภทข้อมูล (Typology Analysis) จากคำตอบที่มีความหลากหลาย และหาความถี่ของข้อมูลคำตอบ

การวิจัยระยะที่ 2 แบ่งเป็น 2 ช่วงดังนี้

ช่วงที่ 1 การทดลองใช้กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก

การทดลองใช้กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กครั้งนี้ รายละเอียดมีดังนี้

1. สถานที่และกลุ่มเป้าหมาย

ในการทดลองใช้กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กครั้งนี้ เนื่องจากสถานศึกษาบางแห่งไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินและสภาพการปฏิบัติงานด้านการเงินและบัญชี ผู้วิจัยจึงดำเนินการคัดเลือกสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นกลุ่มทดลอง ด้วยวิธีการแจ้งต่อผู้บริหารสถานศึกษาเมื่อคราวประชุมประจำเดือน มีสถานศึกษาที่มีความพร้อมและผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กให้ความร่วมมือสมัครใจเข้าร่วมโครงการเป็นจำนวนมาก แต่ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกโดยเจาะจง ให้มีสถานศึกษาขนาดเล็กที่อยู่ในกลุ่มพื้นที่การศึกษาเดียวกัน เพื่อความสะดวกในการติดต่อประสานงาน และการกำกับดูแลของประธานกลุ่มพื้นที่การศึกษา ได้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กในสังกัดกลุ่มพื้นที่การศึกษาอำเภอคอนสาร จำนวน 13 แห่ง

2. วิธีดำเนินการ

ในการนำกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กเข้าสู่สถานศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การเจรจาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูการเงิน และดำเนินการทดลองใช้กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ในการดำเนินการวิจัยระยะที่ 2 ผู้วิจัยใช้การประชุมปฐมนิเทศ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการประชุมสะท้อนผลการปฏิบัติ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการวางแผน (Planning) ขั้นปฏิบัติการ (Action) ขั้นสังเกตการณ์ (Observation) และขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Reaction) (Kemmis & Mc Taggart. 1988 : 5) ในแต่ละขั้นของกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก

3. เครื่องมือที่ใช้

การทดลองใช้กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ในการวิจัยระยะที่ 2 มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 7 ชุด ประกอบด้วย

ชุดที่ 1 แบบประเมินประสิทธิภาพของระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีโดยผู้เชี่ยวชาญ

ชุดที่ 2 แบบบันทึกการสังเกตการจัดระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงิน โดยผู้เชี่ยวชาญ

ชุดที่ 3 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูการเงินแบบกึ่งโครงสร้าง

ชุดที่ 4 แบบบันทึกการปฏิบัติงานของครูการเงิน

ชุดที่ 5 แบบประเมินผลการเรียนรู้ของครูการเงิน

ชุดที่ 6 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับเจตคติของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี

ชุดที่ 7 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับเจตคติของครูการเงินที่มีต่อกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบแบบสามเส้า (Triangulation) ซึ่งเป็นการตรวจสอบยืนยันข้อมูลจากหลายๆ แหล่ง (สุภางค์ จันทวานิช. 2544 : 12) โดยตรวจสอบแบบสามเส้าด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลจากการสังเกตการแสดงความคิดเห็นและการสะท้อนผลการปฏิบัติ ที่มีทั้งผู้วิจัย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูการเงิน และผู้เชี่ยวชาญ และตรวจสอบแบบสามเส้าด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (Methodology Triangulation) ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหลากหลายวิธีในเรื่องเดียวกัน ได้แก่ การบันทึกการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และการสอบถามความคิดเห็น

ในการทดลองใช้กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี 6 ขั้น ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการประเมินประสิทธิภาพของกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี และสังเกตการจัดระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 คน

การบันทึกผลการปฏิบัติงานของครูการเงิน 13 คน การประเมินผลการเรียนรู้ของครูการเงินที่จัดระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี การสัมภาษณ์และการสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา 13 คน และครูการเงิน 13 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินประสิทธิภาพของกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี โดยผู้เชี่ยวชาญ ที่ได้จากเครื่องมือวิจัยชุดที่ 2 ตอนที่ 1 :

การพิจารณาประสิทธิภาพของกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี ดำเนินการโดยแจกแจงความถี่ของความคิดเห็นแต่ละรายการ แล้ววิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็น นำค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อรายการต่างๆ ในแบบประเมิน มาเทียบกับเกณฑ์ระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ยอมรับได้

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ที่ใช้สัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา และครูการเงิน ผู้วิจัยดำเนินการโดยการวิเคราะห์เนื้อหา จำแนกประเภทข้อมูล (Typology Analysis) จากคำตอบที่มีความหลากหลาย และหาความถี่ของข้อมูลคำตอบ

การวิเคราะห์ความถูกต้องเหมาะสมของกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี ที่ได้จากเครื่องมือวิจัยชุดที่ 2 ตอนที่ 2 : การพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี ดำเนินการโดยแจกแจงความถี่ของความคิดเห็น นำความถี่ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรายการต่างๆ ในแบบประเมิน มาเทียบกับเกณฑ์ระดับการยอมรับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับเจตคติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูการเงินที่มีต่อกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี ในส่วนที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่าที่ได้จากเครื่องมือวิจัยชุดที่ 6 และชุดที่ 7 ดำเนินการโดยการแจกแจงความถี่วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นต่อรายการต่างๆ ในแบบประเมิน และ

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการแสดงความคิดเห็นแบบปลายเปิดของผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู

การเงิน จากแบบประเมินชุดต่าง ๆ ผู้วิจัยดำเนินการโดยการประมวลคำตอบ การวิเคราะห์เนื้อหา จำแนกประเภทข้อมูล (Typology Analysis) จากคำตอบที่มีความหลากหลาย และหาความถี่ของข้อมูลคำตอบ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำมาใช้เป็นแนวทางพิจารณาปรับปรุงกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ต่อไป

ช่วงที่ 2 การทดลองใช้กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กภาคสนาม

การทดลองใช้กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ในการวิจัยระยะที่ 2 ช่วงที่ 2 ดำเนินการโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ได้ดำเนินการวิจัยเหมือนการวิจัยระยะที่ 2 ช่วงที่ 1 แต่เปลี่ยนกลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นสถานศึกษาที่มีความพร้อมและผู้บริหารสถานศึกษาให้ความร่วมมือเข้าร่วมโครงการ ได้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กในสังกัดกลุ่มพื้นที่การศึกษาอำเภอเกษตรสมบูรณ์ จำนวน 15 แห่ง ผู้บริหาร 15 คน และครูการเงิน 15 คน

การวิจัยระยะที่ 3 การศึกษาเจตคติของผู้บริหารสถานศึกษา และครูการเงินที่มีต่อกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี

จากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับเจตคติของผู้บริหารสถานศึกษา และครูการเงิน ที่มีต่อกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี ในส่วนที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่าที่ได้จากเครื่องมือวิจัยชุดที่ 7 ดำเนินการโดยแจกแจงความถี่ แล้ววิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย () และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของระดับความคิดเห็น นำค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูการเงิน ที่มีต่อรายการต่างๆ ในแบบประเมินมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2547 : 16)

4.50 – 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก

2.50 – 3.49 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

3. ผลการวิจัย

3.1 ผลการศึกษาระยะที่ 1 ได้กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก 6 ชั้น จำนวน 18 องค์ประกอบดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดนโยบายและผู้รับผิดชอบ มี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) กำหนดนโยบายสถานศึกษา 2) แต่งตั้งครูการเงิน

ขั้นที่ 2 จัดเตรียมความพร้อมครูการเงิน มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สร้างความตระหนัก 2) ให้ความรู้พื้นฐาน 3) เตรียมทักษะพื้นฐาน

ขั้นที่ 3 กำหนดแนวทางพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี

มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การศึกษาบริบทของสถานศึกษา 2) การวางแผนพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี 3) ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและสภาพการจัดระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของสถานศึกษา 4) การวิเคราะห์กรอบการบริหารงานการเงินและบัญชีในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 5) กำหนดเกณฑ์การประเมินผลงานการจัดระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี

ขั้นที่ 4 ออกแบบโปรแกรมระบบบัญชี

มี 9 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) กำหนดรูปแบบทะเบียนรับ-จ่ายเงินประจำวัน 2) กำหนดรูปแบบทะเบียนคุมหลักฐานขอเบิก 3) กำหนดรูปแบบทะเบียนคุมการรับและนำส่งเงินรายได้แผ่นดิน 4) กำหนดรูปแบบทะเบียนคุมการรับและนำส่งเงินฝาก 5) กำหนดรูปแบบทะเบียนคุมเงินนอกงบประมาณ 6) ออกแบบข้อมูลหน่วยงาน 7) ออกแบบข้อมูลการควบคุมเงินนอกงบประมาณแต่ละประเภท 8) ออกแบบข้อมูลการรายงานเงินแต่ละประเภท 9) ออกแบบข้อมูลการรายงานเงินคงเหลือประจำวัน

ขั้นที่ 5 นำโปรแกรมระบบบัญชีไปใช้

มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ศึกษาทบทวนระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี 2) จัดระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี 3) ประเมินผลการจัดระบบสารสนเทศ

งานการเงินและบัญชี

ขั้นที่ 6 สะท้อนผลการปฏิบัติ มี 1 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ประชุมสะท้อนผลการปฏิบัติงาน กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงิน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อความต่อเนื่องแต่ละขั้นตอน และความสอดคล้องขององค์ประกอบในแต่ละขั้นตอนอยู่ที่ 0.81 และ 0.84 ตามลำดับ

คู่มือประกอบการใช้กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก มี 4 รายการ ประกอบด้วย

รายการที่ 1 คู่มือปฏิบัติงานการเงินและบัญชีสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก

รายการที่ 2 โปรแกรมระบบบัญชี และคู่มือการใช้โปรแกรมระบบบัญชีหน่วยงานย่อยอิเล็กทรอนิกส์

รายการที่ 3 คู่มือ : กรณีศึกษาการบันทึกรายการทางบัญชีด้วยโปรแกรมระบบบัญชีหน่วยงานย่อยอิเล็กทรอนิกส์

รายการที่ 4 คู่มือ : แนวทางการดำเนินงานเบิกจ่ายเงินอุดหนุน

คู่มือประกอบใช้กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อความพอเพียงและความเหมาะสมของเนื้อหาสาระอยู่ที่ 3.00 และ 3.00 ตามลำดับ

3.2 ผลการวิจัยระยะที่ 2 ช่วงที่ 1 พบว่า กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ประกอบด้วย

(1) ระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชี และโปรแกรมระบบบัญชี ที่ครูการเงินในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายการศึกษาอำเภอคอนสารทั้ง 13 แห่ง ทดลองพัฒนาขึ้นโดยใช้กระบวนการพัฒนาทั้ง 6 ขั้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ด้านวิชาการ โดยค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ อยู่ที่ 1.00 และมีประสิทธิภาพผ่านเกณฑ์การพิจารณาตัดสินของผู้เชี่ยวชาญ (กรณีวิชาการ. 2545 : 65) นอกจากนี้ กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีที่

ทดลองพัฒนาขึ้น ยังมีความถูกต้องเหมาะสมทุกองค์ประกอบ ด้วย โดยความถี่ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอยู่ที่ 3 คน

(2) ผลการเรียนรู้ของครูการเงิน ที่ศึกษาจากการจัดระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีที่ทดลองพัฒนาขึ้นผ่านเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนครูการเงินทั้งหมด (เกณฑ์การประเมินอยู่ที่ร้อยละ 95 ของจำนวนครูการเงินทั้งหมด)

3.3 ผลการวิจัยระยะที่ 2 ช่วงที่ 2 พบว่า กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ประกอบด้วย

(1) ระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชี และโปรแกรมระบบบัญชี ที่ครูการเงินในสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายการศึกษาอำเภอเกษตรสมบูรณ์ ทั้ง 15 แห่ง ทดลองพัฒนาขึ้นโดยใช้กระบวนการพัฒนาทั้ง 6 ขั้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ด้านวิชาการ (ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ อยู่ที่ 1.00) และมีประสิทธิภาพผ่านเกณฑ์การพิจารณาตัดสินของผู้เชี่ยวชาญโดยรวม (ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ อยู่ที่ 0.95 (เกณฑ์เฉลี่ยระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่ยอมรับได้อยู่ที่ 0.50) นอกจากนี้ ระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีที่ทดลองพัฒนาขึ้น ยังมีความถูกต้องเหมาะสมทุกองค์ประกอบด้วย โดยความถี่ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอยู่ที่ 3

(2) ผลการเรียนรู้ของครูการเงิน ที่ศึกษาจากการจัดระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีที่ทดลองพัฒนาขึ้นผ่านเกณฑ์การประเมินผลการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนครูการเงินทั้งหมด (เกณฑ์การประเมินอยู่ที่ร้อยละ 95 ของจำนวนครูการเงินทั้งหมด)

3.4 ผลการวิจัยระยะที่ 3 พบว่า ผลการศึกษาเจตคติของผู้บริหารและครูการเงิน จำนวน 13 โรง มีดังนี้

(1) ผู้บริหารสถานศึกษามีเจตคติที่ดีต่อกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ที่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.70) ผ่านเกณฑ์การประเมิน (เกณฑ์ระดับความคิดเห็นที่ยอมรับได้อยู่ที่ $\bar{X} = 3.50$)

(2) ครูการเงินมีเจตคติที่ดีต่อกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษา

ชั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ที่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, $SD = 0.56$) ผ่านเกณฑ์การประเมิน (เกณฑ์ระดับความคิดเห็นที่ยอมรับได้อยู่ที่ $\bar{X} = 3.50$)

ผลการศึกษาเจตคติของผู้บริหารและครูการเงิน จำนวน 15 โรง มีดังนี้

(1) ผู้บริหารสถานศึกษามีเจตคติที่ดีต่อกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ที่ระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, $S.D. = 0.74$) ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยพิจารณาจาก 1) การมองเห็นความจำเป็น ประโยชน์และคุณค่าเกี่ยวกับความรู้พื้นฐาน 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน 3) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน 4) ผลที่เกิดขึ้นกับสถานศึกษา และ 5) แนวโน้มในอนาคต (เกณฑ์ระดับความคิดเห็นที่ยอมรับได้อยู่ที่ $\bar{X} = 3.50$)

(2) ครูการเงินมีเจตคติที่ดีต่อกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ที่ระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, $S.D. = 0.57$) ผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยพิจารณาจาก 1) การมองเห็นความจำเป็น ประโยชน์และคุณค่าเกี่ยวกับความรู้พื้นฐาน 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน 3) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน 4) ผลที่เกิดขึ้นกับสถานศึกษา และ 5) แนวโน้มในอนาคต (เกณฑ์ระดับความคิดเห็นที่ยอมรับได้อยู่ที่ $\bar{X} = 3.50$)

4. อภิปรายผล

4.1 การกำหนดกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานขนาดเล็ก

1) กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานขนาดเล็ก มีคุณภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด มีความต่อเนื่องระหว่างขั้นตอนต่างๆ ทุกขั้นตอน และมีความสอดคล้องของแต่ละองค์ประกอบในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ทั้งนี้เพราะผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านการ

เงินและบัญชีในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานขนาดเล็ก นำผลที่ได้จากการศึกษาทั้ง 2 แนวทาง มากำหนดเป็นกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี ซึ่งสอดคล้อง กับผลการศึกษาของ ญัฐนันท์ เชนรัตน์ และไพบูรณ์ เกียรติโกมล (2545) สรุปได้ว่า การพัฒนาระบบสารสนเทศ เป็นกระบวนการที่ใช้เทคนิคทางการศึกษา การวิเคราะห์และการออกแบบระบบสารสนเทศขององค์กรให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยบางครั้งจะเรียกการดำเนินการในลักษณะนี้ว่า “การวิเคราะห์และออกแบบระบบ” (System Analysis and Design) ทั้งนี้จำเป็นเพราะผู้พัฒนาระบบจะต้องศึกษาและวิเคราะห์กระบวนการการไหลเวียนของข้อมูล ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำเข้า ทรัพยากรการดำเนินงาน และผลลัพธ์เพื่อทำการออกแบบระบบใหม่

2) คู่มือประกอบการใช้กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานขนาดเล็กที่จัดทำขึ้น จำนวน 4 รายการ ได้แก่ รายการที่ 1 : คู่มือปฏิบัติงานการเงินและบัญชีสำหรับสถานศึกษาชั้นพื้นฐานขนาดเล็ก รายการที่ 2 : โปรแกรมระบบบัญชีและคู่มือการใช้โปรแกรมระบบบัญชีหน่วยงานย่อยอิเล็กทรอนิกส์ รายการที่ 3 คู่มือ : กรณีศึกษาการบันทึกรายการทางบัญชีตามโปรแกรมระบบบัญชีหน่วยงานย่อยอิเล็กทรอนิกส์ และรายการที่ 4 คู่มือ : แนวทางการดำเนินงานเบิกจ่ายเงินอุดหนุน มีคุณภาพ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้เป็นเพราะผู้วิจัยได้ศึกษารายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบในกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีที่กำหนดขึ้น ศึกษาความต้องการและเอกสารหลักฐานแนวทางการดำเนินงานพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานขนาดเล็ก และจัดทำคู่มือประกอบการใช้กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานขนาดเล็ก เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและประเมินคุณภาพ แล้วดำเนินการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ถือได้ว่าคู่มือประกอบการใช้กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานขนาดเล็กมีคุณภาพเพียงพอที่จะนำมาใช้ประกอบการวิจัย

ครั้งนี้ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของกองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ (2546 :17) ที่เสนอให้จัดทำตัวอย่างเอกสารคู่มือครู สื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร เช่น แนวทางการวิเคราะห์เชื่อมโยงมาตรฐานการเรียนรู้สู่แผนการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เป็นต้น

4.2 ประสิทธิภาพของกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก

1) เกณฑ์ประสิทธิภาพของกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ที่ใช้สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงเกณฑ์ประสิทธิภาพของการบูรณาการหลักสูตรที่เสนอโดย เอเคอร์แมน (Ackerman. 1989:14) ประกอบด้วย คุณค่าด้านวิชาการ พิจารณาจาก 1) ความตรงด้านโครงสร้าง 2) ความตรงด้านเนื้อหา และคุณค่าด้านปฏิบัติพิจารณาจาก 1) การจัดสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัน ให้ลงตัว ได้แก่ ต้นทุน คุณภาพ ปริมาณ เวลา และวิธีการ 2) เรื่องทางด้านบุคลากร 3) การสนับสนุนในเชิงนโยบาย เกณฑ์ประสิทธิภาพดังกล่าว ครอบคลุมองค์ประกอบของกระบวนการ พัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี ถือได้ว่าเกณฑ์ประสิทธิภาพดังกล่าวมีความเหมาะสมเพียงพอที่จะนำมาใช้พิจารณาประสิทธิภาพของกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ที่ครูการเงินของสถานศึกษาร่วมกันพัฒนาขึ้น

2) กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

3) ผลการเรียนรู้ของครูการเงินที่จัดระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี ที่พัฒนาขึ้นโดยครูการเงินของสถานศึกษากลุ่มเป้าหมายผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 100 ของจำนวนครูการเงินทั้งหมด ทั้งนี้อาจเนื่องจากการที่ครูการเงินได้ร่วมกันวางแผนการจัดระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี ร่วมกันฝึกปฏิบัติเป็นทีม มีการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่เน้นการประเมินเป็นกลุ่ม มีผู้

เชี่ยวชาญสังเกตการจัดระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี และมีการสะท้อนผลการปฏิบัติตลอดช่วงเวลาการจัดระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี สอดคล้องกับผลการศึกษาของ เล็ค (Lake. 1996 : 28) ที่พบว่า การจัดการระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี ครูการเงินที่ร่วมกันวางแผนการจัดระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี ร่วมกันจัดระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเรียนรู้ของครูการเงิน และสอดคล้องกับแนวคิดของ บรูเนอร์ (Bruner1956; อ้างถึงในสุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2548 : 43) ที่เสนอว่า วิธีการเรียนรู้แบบค้นพบด้วยตนเอง ผู้เรียนต้องมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมด้วยตนเองจะสามารถเรียนรู้เทคนิคของการค้นพบ และพัฒนาไปสู่การแก้ปัญหาอื่น ๆ ได้

4.3 ผู้บริหารสถานศึกษา และครูการเงิน มีเจตคติที่ดีต่อกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ทั้งนี้ ผลการวิจัยได้จากการสังเกตการปฏิบัติงานของครูการเงิน การสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา และครูการเงินเป็นกลุ่มแบบกึ่งโครงสร้าง การประชุมประเมินผลการปฏิบัติ และการบันทึกผลการปฏิบัติงานของครูการเงิน แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูการเงินมีความพึงพอใจต่อกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถาน ศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กที่ร่วมกันพัฒนาขึ้น ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีแนวโน้มที่จะให้การสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาครูในการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี และครูการเงิน มีความรู้ มีทักษะ และมีความมั่นใจในการจัดระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ต่อไปอีก ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เล็ค (Lake. 1996 : 54) ที่พบว่าครูผู้สอนมีความพึงพอใจในหลักสูตรบูรณาการ ประทับใจในบรรยากาศการทำงานร่วมกัน มีความรู้สึว่าการสอนเป็นทีมมีประสิทธิภาพมากกว่าต่างคนต่างสอน ได้ค้นพบความสนใจของตนเอง ค้นพบความสามารถของตนเองในการใช้เทคนิคการสอนแบบต่างๆ และมีความประสงค์ จะใช้หลักสูตรบูรณาการต่อไปภายหลังจากการทดลองเสร็จสิ้นลง

จากผลการประเมินประสิทธิภาพของกระบวนการ

พัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กที่พบว่า กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด ผลการเรียนรู้ของครูการเงินที่ศึกษาจากการจัดระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงิน เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด ผู้บริหารสถาน ศึกษาและครูการเงิน มีเจตคติที่ดีต่อกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กตามเกณฑ์ที่กำหนด ถือได้ว่า กระบวนการ พัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด และกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก พร้อมทั้งคู่มือประกอบการใช้ มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะนำไปใช้เป็นแนวทางพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กต่อไป

5. สรุปผลการวิจัย

5.1 กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก มี 6 ขั้น 18 องค์ประกอบ ได้แก่ ขั้นที่ 1 กำหนดนโยบายและได้รับผิดชอบ มี 2 องค์ประกอบ ขั้นที่ 2 จัดเตรียมความพร้อมครูการเงิน มี 3 องค์ประกอบ ขั้นที่ 3 กำหนดแนวทางพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชี มี 5 องค์ประกอบ ขั้นที่ 4 ออกแบบโปรแกรมระบบบัญชี มี 4 องค์ประกอบ ขั้นที่ 5 นำโปรแกรมระบบบัญชีไปใช้ มี 3 องค์ประกอบ และขั้นที่ 6 สะท้อนผลการปฏิบัติ มี 1 องค์ประกอบ

5.2 ผลการศึกษาประสิทธิภาพของกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก พบว่า กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก มีประสิทธิภาพผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ครูการเงินมีผลการเรียนรู้ผ่านเกณฑ์การประเมิน

5.3 ผลการศึกษาเจตคติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูการเงิน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูการเงิน

มีเจตคติต่อกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กอยู่ในระดับมาก

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีไปใช้

1) เนื่องจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กมีเป็นจำนวนมากในการนำกระบวนการ พัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กเข้าสู่สถานศึกษา จึงควรพิจารณาสถานศึกษาที่มีผลการประเมินด้านการจัดระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีในระดับต่ำ กล่าวคือ สถานศึกษาที่มีความเสี่ยงสูงด้านการควบคุมทางการเงินและบัญชี โดยสามารถใช้วิธีการพบปะเจรจา และการสังเกตการณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal Interview) ช่วยในการหาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการของสถานศึกษา ตลอดถึงสร้างความเข้าใจเบื้องต้นกับผู้บริหารสถานศึกษา หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้เป็นอย่างดี

2) ในการนำกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ควรใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เป็นแนวทางในการดำเนินงานทุกขั้นตอนของกระบวนการพัฒนา ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีภาวะผู้นำด้านวิชาการและการบริหารจัดการ ครูการเงินสามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมได้ และมีผู้เชี่ยวชาญให้คำปรึกษาแนะนำ มีการประชุมชมุขนิเทศ การประชุมปฏิบัติการ และการประชุมสะท้อนผลการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง

3) ควรพัฒนาคู่มือประกอบการใช้กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีรายการที่ 2 : โปรแกรมระบบบัญชีหน่วยงานย่อยอิเล็กทรอนิกส์ เป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาการใช้กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษา กับกลุ่มเป้าหมายสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดกลางและขนาดใหญ่

2) ควรมีการศึกษาการใช้กระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศงานการเงินและบัญชีของครูการเงินในสถานศึกษา กับกลุ่มเป้าหมายสถานศึกษาชั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ในเขตพื้นที่การศึกษาอื่น

7. กิตติกรรมประกาศ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สำเร็จได้โดยได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ภู่งเงิน ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนันทา วีรกุลเทวัญ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม รวมทั้งขอแนะนำจากคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมใจ ภูมิพันธุ์ ประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมศักดิ์ จีวัฒนา กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่ได้มีส่วนช่วยให้งานวิจัยนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **แนวการใช้หลักสูตรขั้นประถมศึกษา พุทธศักราช 2521**. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการ
- _____. (2546). **คู่มือการปฏิบัติงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา**. กรุงเทพฯ. ๑. ครูสภา.
- ณัฏฐพันธ์ เขจรนันท์ และไพบูรณ์ เกียรติโกมล. (2545). **ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการ**. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2547). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ. ๑. สุวีริยาสาส์น.
- สำนักงานประมาณ. (2545). **การปรับปรุงระบบการจัดทำงบประมาณที่มุ่งเน้นผลงาน**. กรุงเทพฯ. ๑. สำนักงานประมาณ.
- หน่วยตรวจสอบภายใน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). **รายงานผลการตรวจสอบสถานศึกษาประจำปีงบประมาณ 2554**. กรุงเทพฯ. ๑. โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สุภางค์ จันทวนิช. (2544). **เทคโนโลยีสารสนเทศสถิติ : ข้อมูลในระบบสารสนเทศ**. กรุงเทพฯ. ๑. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สุรางค์ ไคว่ตระกูล. (2548 ก.). **จิตวิทยาการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549). **“ร่างระเบียบและหลักเกณฑ์การบริหารจัดการสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล”**. เอกสารประกอบการประชุมสัมมนา เพื่อพัฒนาบุคลากรด้านการปฏิรูปการศึกษาสู่การพัฒนาคุณภาพของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี. ชลบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 , 2 และ 3
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (อัดสำเนา)
- Ackerman, D. B. (1989). Intellectual and Practical Criteria for Successful Curriculum Integration. In J. H. Hayes (Ed.). **Interdisciplinary Curriculum: Design and Implementation** (pp.26-33). Alexandria, VA : Association for Supervision and Curriculum Development.
- Kemmis, S. & Mc Taggart, R.(1988) **The Action research Planner**. Deakin University Press.
- Lake, F. L. (1996). To the Reinsurance Market. **International Insurance Law Review**. Bias and organizational decision making.

